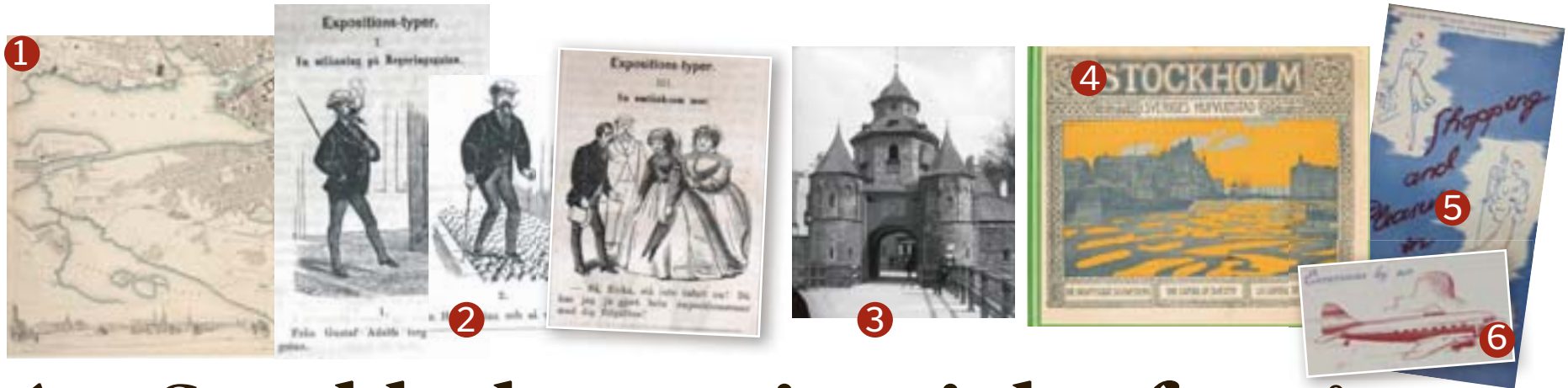

STOCKHOLMSKÄLLAN

► LÄS MER OM DET GAMLA STOCKHOLM PÅ STOCKHOLMSKÄLLAN: www.stockholmskallan.se

Att Stockholmsturista i det förgångna

■ ■ Under 2011 hade Stockholm över tio miljoner övernattningar. Utländska besökare stod för drygt tre miljoner av dem. Vilket Stockholm är det som visas upp för alla dessa besökare?

Människor har rest och förflyttat sig i alla tider med de kommunikationer som stått till buds. Under 1800-talet började turismen som begrepp växa fram, och nöjes-resandet ökade i takt med nya kommunikationer som järnväg och ångfartygsstrafik, och längre fram även bilen och flyget.

Man kan kanske inte tala om turism i egentlig mening förrän vid 1800-talets slut, men redan från 1836

finns en karta över Stockholm, framställd för att vägleda utländska besökare (bild 1). Vid tiden för denna kartas tillkomst kallades Gamla stan fortfarande för den egentliga staden och man kan se att den tidens Stockholm tog slut ungefär vid Fatbursjön i söder (Medborgarplatsen). I norr övergår bebyggelsen i trädgårdstjärpor strax ovanför Kungsbacken (nordligaste delen av dagens Drottninggata).

I kartans nedre del finns en vacker "View of Stockholm from the Island of Langholmen" och med denna karta i sin hand kunde man hitta till såväl Kungliga slottet och Stadshuset vid Slussen (i dag, Stockholms stadsmuseum) som till hälsobrunnen vid Salatsberg (Sabbatsberg) i norr och malmgården Blacktorner (Blecktorner) på yttersta Södermalm. Att kartan innehåller en del märkliga stavingar beror antagligen på att den publicerades av ett brittiskt folkbildningssällskap, the Society for the Diffusion of Useful Knowledge.

År 1866 arrangerades Stockholms första stora konst- och industriutställning och man kunde då sedan några år nå Stockholm söderifrån med

tåg. I skämttidningen Söndags-Nisse skojade man friskt med de olika Expositions-typer som syntes på stadens gator (bild 2).

Vid tiden för Stockholmsutställningen 1897 var järnvägen fullt utbyggd och Stockholm visade bland annat upp en modell av Gamla Stockholm med Slottet Tre Kronor, Rådstuga, korsvirkeshus och allt (bild 3). Det främsta syftet med utställningarna var att visa upp för världen vad man kunde åstadkomma inom svensk industri, konst och hantverk.

Från 1908 finns en vacker fotobok, Stockholm, Sveriges hufvudstad, med 103 sidor fotografier på gator, statyer, parker och hus och text på tyska, engelska och franska. Boken

finns fortfarande att låna på Stadsbiblioteket för den som vill fördjupa sig (bild 4).

I en broschyr från 1939, Shopping and pleasure in Stockholm (Stockholms Turisttrafikförbund) framhåller man framför allt Swedish modern, en lite mjukare svensk variant av funktionalismen, som presenterades på världsutställningen i New York samma år (bild 5). Därefter presenteras Stockholms nöjesliv och ett litet stycke lämnas även åt bio, utställningar och konserter. Sist men inte minst marknadsförs Excursions by air (bild 6). Man vill uppenbarligen framhålla Stockholm som en mycket modern stad år 1939.